

(cf. De Plate - september 1980)

Allen die belangstelling hebben voor de geschiedenis rond het beleg van Oostende (1601-1604) zijn mej. Suzanne Ponjaert dankbaar voor haar bijdrage over T. Platter.

Velen betreurden het echter dat ze niet de volledige tekst voor ogen kregen. Onze konfrater Daniël Farasyn was zo bereidwillig mij een fotocopie te bezorgen van de gedrukte publikatie. Ik heb de oude Duitse tekst vertaald. Platter schreef geen letterkundig werk, en mijn vertaling is dit uiteraard ook niet.

Ik heb bevonden dat mijn interpretatie afwijkt van deze van mej. Ponjaert. In hoofdzaak moet er op gewezen worden dat Platter niet binnen Oostende is geweest.

R. VERBANCK

THOMAS PLATTER d.J.

De 13de september, de maandag, zijn wij uit Brugge afgereisd langs een schone weg tussen lieflijke, hoge, rechtopstaande elzebomen, in rechte lijn geplant zoals langs een touwtje - net als langs de weg uitgaande van Gent, tegenaan Brugge een hele tijd zulke zeer lieflijke wandeling schaduw onder de bomen heeft - tot we aan veel kleine vestingen kwamen die langs de weg stonden, slechts een buksschot van elkaar verwijderd. (te Jabbeke was er o.a. een kleine schans - NOOT). Ze zijn slechts van aarde met vlechtwerk (holzenen Wellen) van takken en wortels, ongeveer tien stappen in het vierkant, zoals men er veel aantreft tussen Gent en Brugge. Ze zijn 5 schoenen (voet) dik, weinig meer dan manshoogte, met er in 10, minder of meer, soldaten. Binnenin een verwaarloosde hut. Daar houden ze zich op om de vrijbuiters van de weg te verdrijven. Doch dikwijls worden ze zelf overweldigd, geslagen of gevangen genomen want ze zijn niet in staat weerstand te bieden. Zo zijn we samen binnen de vesting Oudenburg gekomen, die een kleine 3 mijl van Brugge ligt, aan het kanaal dat van Brugge tot binnen het kamp voert.

Deze vesting ligt aan het kanaal dat daarom rond Oostende het geleed van Oudenburg genoemd wordt, is tamelijk goed gesloten, ook met grachten omgeven en goede wallen, maar binnenin bevindt zich geen goed onderkomen. Daar hebben wij nog iets gedronken waarop mijn gezelschap zich dadelijk naar Nieuwpoort begaf, langs Snaaskerke en Leffinge. Ik ben echter met een soldaat, die ik tot dit doel had aangevraagd, door de vesting Zandvoorde naar het Spaanse kamp voor Oostende getrokken, en heb dit-zelfde (vesting Zandvoorde-Noot) goed bekeken. Ze ligt vlak bij Oudenburg.

Te dien tijde lagen niet meer dan 5000 Spanjaarden, Walen en Duitsers in dit kamp en men had reeds een vesting - voor zo ver ik mij herinner Albertus genaamd - opgebouwd. Ze was hoofdzakelijk opgeworpen met aarde, en daaronder vlechtwerk van takken, rondom omgeven van grachten. Wanneer ik op de Wallen rondwandelde kon ik de stad Oostende zo goed zien alsof ik erbij ware want de afstand tot Oostende was maar een paar buksschoten. (??)

Men bouwde op dit ogenblik wel huizen binnen deze vesting en in het bijzonder was men aangevangen deze te bouwen waarin aartshertog Albertus zijn onderkomen zou vinden. Van buitenuit kon men deze huizen niet zien, ze waren zeer laag zodat men ze vanuit Oostende niet kon beschieten.

Dan gingen wij naar een andere (vesting) waarvan de aardeaanleg ook reeds was begonnen en die - voor zo ver ik mij kan herinneren, Isabella genoemd werd. Er stonden reeds ettelijke grote stukken (geschut) op deze vesting waarmee men wel in de stad Oostende kon schieten. Niettegenstaande er op beide vestingen veel grof geschut stond, schoten beide partijen toch niet naar elkaar omdat, naar men zei, daartoe nog geen bevel gegeven werd door Zijne Hoogheid. Men bouwt echter en vestigt zich in beide gedeelten omdat de mogelijkheid bestaat voor een langdurige belegering.

Te dien tijde was de graaf van Freising de Duitse, en de heer van Ryvas (Rivies) de Spaanse bevelhebber in dit kamp te velde, en velen werkten aan de vestingen, vrouwen en mannen, en ik heb veel Duitsers aangesproken. Het was een wonderlijk werken en prutsen (zablen), en zoals meermaals uit dergelijke belegering voortspruit, vond men daar net zoals in een stad schone huizen (lees : barakken), rijke looplieden, en, wat men in een voorname stad niet zou kunnen bekomen, waar voor zijn geld (umb einen rechten pfenning). Zoals in een stad was er geen tekort aan voortreffelijke (köstliche) bediening en goede herbergen want ze werden goed voorzien door het (nabije) kanaal van Brugge en Nieuwpoort.

Na een avondronk in het kamp ben ik langs een modderige weg, die ook tussen Oudenburg en het kamp zeer verzonken lag (gezien het rond Oostende overal moerassig is), door het dorp Leffinge en (fort) Nieuwendamme in de stad Nieuwpoort aangekomen en heb mijn intrek genomen in (het gasthof) De Papagey. Ligt vanuit het kamp of Oudenburg eveneens 3 mijl.

(Vertaling R.V.)

OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD

VERDEDIGINGSWERKEN EN KAARTVERBETERINGEN (1794-1814)

Het Koninklijk Museum van het Leger en van de Krijgsgeschiedenis bezit een zeer volledige dokumentatie over de activiteiten van het Franse Geniekorps te Oostende en dit vanaf de verovering van de stad door de Franse republiek in 1794 tot op het einde van het Franse keizerrijk.

Op basis van deze dokumenten schreef C. LEMOINE-ISABEAU-collaborateur scientifique au Musée Royal de l'Armée-een uitgebreid artikel dat verschenen is in het Belgische tijdschrift voor militaire geschiedenis, nr. XIX-6 van juni 1972 onder de titel : OSTENDE A L'EPOQUE FRANCAISE

TRAVAUX DE DEFENSE ET DE CARTOGRAPHIE (1794-1814).

Het artikel bevat een tiental bladzijden tekst en is verlucht met twee stadsplannen, twee plannen van Oostende en de onmiddellijke omgeving en twee plannen die betrekking hebben op het fort ROYAL (het later fort Wellington) en het fort IMPERIAL (ons huidige fort Napoleon).

Bij het artikel hoort een eerste bijlage waarin de auteur een overzicht geeft van de algemene- en detailplannen en 47 detailopnamen.

Bijlage II geeft een brief weer geschreven door PASQUET, toenmalig directeur van de versterkingen te Ieper, aan de Eerst-aanwezige Inspecteur-Generaal van de Geniet te Parijs met betrekking tot het bezoek van Bonaparte aan Oostende.

Als conclusie van deze 20-jarige Franse militaire bezetting van Oostende geeft de auteur de volgende punten weer :

- De versterkingen van Oostende waren ten tijde van Jozef II ontmanteld geworden en de stad had als enige verdediging een symbolische stadsmuur die uitsluitend diende om het smokkelen tegen te gaan.
- bij de binnentreckende Fransen was het geld zeldzaam en was de stad als bolwerk van geen onmiddelijk belang, zodat de Franse Genie zich bezig hield met weinig kostende onderhoudswerken.
- belangrijke konstkuties ontstonden slechts onder het Consulaat, toen Bonaparte plannen maakte om een inval op Engeland te wagen (er is nooit niets nieuws in de geschiedenis).
- de door de Franse genie uitgevoerde werken waren de volgende :
het in orde brengen van de bestaande versterkingen in het noorden van de stad.
het bouwen van een reeks versterkingen ten zuiden van de stad.
het plaatsen van een nieuw verdedigingsstelsel op de sluis van Sas-Slykens.